

برآورد نیاز آب زیست‌محیطی تالاب شادگان

سمیه سیما^۱، مسعود تجریشی^۲

دانشجوی کارشناسی ارشد محیط زیست دانشگاه صنعتی شریف^۱

دانشیار دانشکده مهندسی عمران، دانشگاه صنعتی شریف^۲

تلفن: ۰۲۱-۶۶۱۶۴۱۱۶-۰۲۱، شماره: ۰۲۱-۶۶۰۳۶۰۱۶، پست الکترونیکی: Sima@mehr.sharif.ir

چکیده:

تالاب شادگان بزرگترین تالاب ایران، و از جمله تالاب‌های با اهمیت بین‌المللی است که در حوضه آبریز رودخانه جراحی و در شمال خلیج فارس قرار دارد. این تالاب با برخورداری از تنوع زیستی بالا، نقش مهمی در عملکردهای هیدرولوژیکی منطقه و خلیج فارس ایفا می‌کند. در سالهای آینده، رژیم آبی تالاب توسط استحصال آب برای طرحهای توسعه بالادست و ورود زهاب واحدهای نیشکر و آبیاری، در معرض تغییرات کمی و کیفی قرار خواهد گرفت. برآورد نیاز آب زیست‌محیطی تالاب و لحاظ نمودن آن در بهره‌برداری از طرحهای توسعه حوضه آبریز، می‌تواند منجر به حفاظت از عملکردهای اکولوژیکی و هیدرولوژیکی آن گردد. در این مقاله نیاز آب زیست‌محیطی تالاب، در قالب یک روش جامع برآورد شده است. تغییرات سطح آب و پوشش گیاهی تالاب طی سالهای ۱۳۸۰-۱۳۶۷ با استفاده از داده‌های سنجش از دور پایش و سپس با توسعه روابط سطح آب-پوشش گیاهی و سطح آب-فراوانی پرندگان مهاجر، رژیم آبی مطلوب تالاب تعریف گردید. در نهایت با تعریف شاخص کمی WHI، وضعیت سلامت تالاب به منظور ارضای ملاحظات کمیت و کیفیت آب مورد بررسی قرار گرفت. نتایج نشان داد از آنجا که سطح آب تالاب با احتمال تجمعی ۶۰٪ می‌تواند حداقل آورد تاریخی تالاب، شرایط غرقاب مناسب، نیازمندیهای پوشش گیاهی و گونه در معرض خطر پرندگان تالاب را تأمین نماید حفاظت از این رژیم هیدرولوژیکی به عنوان نیاز آب زیست‌محیطی تالاب، می‌بایست مد نظر قرار گیرد. همچنین نتایج حاکی از آن است که در طول ۱۴ سال قبل از اجرای طرحهای توسعه، درصد شکست و موفقیت کامل در ارضای نیازمندیهای کمی و کیفی آب تالاب، به ترتیب ۳۸ و ۲۷ درصد می‌باشد. همچنین می‌توان نتیجه گرفت که در حال حاضر، ورود زهاب واحدهای توسعه نیشکر به عنوان بزرگترین تهدیدی است که اکوسیستم تالاب با آن مواجه است.

کلید واژه‌ها: نیاز آب زیست‌محیطی، تالاب شادگان، بیوتا، داده‌های سنجش از دور، شاخص سلامت تالاب

۱- مقدمه:

ایجاد و نگهداری از رژیم مناسب آب به عنوان مهمترین موضوع مدیریتی برای اغلب تالاب‌ها مطرح است. فعالیتهای انسانی می‌توانند منجر به افزایش و یا کاهش غرقاب شدن و ایجاد تغییرات در رژیم فصلی غرقابی تالابها شود [۱]. بنابراین شناسایی و تخصیص نیاز آب زیست‌محیطی تالابها نقش موثری در حفاظت از عملکردهای اکوسیستم خواهد داشت. کنوانسیون بین‌المللی تالابها تخصیص آب زیست‌محیطی تالابها را به صورت زیر